

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 119 • Maribor, četrtek, dne 17. oktobra 1940 • Leto XV

Ne silimo še v večje zmešnjave

O gospodarskem svetu

Pred hrvaško-srbskim sporazumom smo imeli politične zmešnjave in zablode. Gospodarskih zablod nismo videli, pač smo čutili in še čutimo njihove posledice. Za nobeno smoteno delo ni bilo pravega smisla v javnosti, ker so se zdrave sile razbijale s političnimi boji in persekucijami sedaj teh, sedaj onih opozicijonalcov. V boju za politično nadoblast so se kosale skupine po najrazličnejših metodah. To je bilo domala vse.

Sedaj imamo hrvaško-srbski sporazum, ki naj omogoči aktivno sodelovanje vseh državljanov po demokratičnih načelih. Princip je torej idealen, ali mnogo, mnogo še manjka, da se realizira tako politično in gospodarsko sodelovanje. Govoriti hočemo o gospodarskem svetu.

Socialisti že oddavna naglašamo potrebo organizacije gospodarskih svetov sporedno s parlamentarizmom. Zahtevamo pa gospodarske svete, ne zgolj iz zastopstev kapitalistov in njihovih strokovnjakov, ampak v teh svetih morajo biti tudi delavci, nameščenci in konzumenti sploh. V gospodarskih svetih ne more biti merodajna samo politika zbiranja kapitala in izkoriščanja, marveč mora biti odločevalna splošna gospodarska politika, ki pospešuje gospodarski razvoj in uravnava ob enem socialni standard prebivalstva. Politika gospodarskega sveta ne more torej biti samo kapitalistična, marveč z ozirom na naše slabe socialne razmere, predvsem socialna, če hoče ustrezati pravemu namenu.

Med našim stališčem in stališčem kapitalistov ter njih zagovornikov je to prva temeljna razlika.

Loči nas pa še ena bistvena razlika. Propagandisti gospodarskih svetov pravijo, da naj bodo v gospodarskih svetih gospodarstveniki in strokovnjaki, ki svetujejo vladi, kakšno gospodarsko politiko naj vodi in kakšne ukrepe naj izdaja. Če se ta sistem uvede, bo prehod v korporativizem olajšan.

Po tem načelu bi bila demokratičnost izločena. Odločevali bi o gospodarski politiki kapitalisti in vlada, ki ne bi bili politično odgovorni narodu, temveč samo moralno napram gospodarstvenikom in njihovim strokovnjakom.

Gospodarski sveti in sosveti so potrebni. Toda gospodarski sveti morajo biti posvetovalni organ parlamenta, ki gospodarsko politiko in zakonske načrte parlamenta in vlade pregleduje, preizkuša in stavi potrebne nasvete pred odobritvijo zakonov, da ta dva ne delata gospodarsko političnih zmot, ki bi ovirale gospodarski razvoj in poslabševale socialni standard. Torej, da zakonov ne delata v sebične namene ene ali druge skupine interesentov, ki smo jih zgoraj navedli. To je tudi vzrok, da stojimo mi na stališču, da morajo biti gospodarski sveti posvetovalni organi narodu odgovornega parlamenta in vlade. To je princip, ki likortliko jamči, da bodo gospodarski sveti resno razpravljali o problemu splošne gospodarske politike ter parlament in vlada pod nadzorstvom naroda opuščala pristransko ali sebično politiko.

Kako potreben je gospodarski svet, nam dokazujejo sedanji dogodki. Navijanje cen, anarhija v cenah, zapiranje pokrajinskih meja, finančna politika, vse to ni organizirano in povzroča gospodarske in draginske nepravilnosti. Če

Položaj na Balkanu se zaostrojuje

Razgovori med SSSR in Turčijo ter Turčijo in Grško

Vse kaže, da se bodo na Balkanu odigrali važni dogodki. Prihod nemških čet v Romunijo je močno razburkal duhove in dal povod za najrazličnejša ugibanja.

V Turčiji smatrajo navzočnost nemških čet v Romuniji kot poskus nadaljnega nemškega prodiranja na Balkanu in preko Dardanel v Malo Azijo, torej preko ozemlja Turške republike.

Ker se že dalj časa plečejo spori med Grško in Italijo, smatrajo v Turčiji, da prihaja v poštev kombiniran napad na Turčijo in Grško.

Med obema državama so zato zadnje dneve stalni razgovori odgovornih državnikov, ki se tičejo varnostnih ukrepov in splošne pripravljenosti.

Turško časopisje piše, da bo Turčija branila svojo posest, obenem pa tudi izpolnila svojo, Angliji dano besedo. — Istočasno se naglašja, da bi napad na Grško izzval tudi Turčijo, ki bi nemudoma stopila v vojno na strani Grške.

Te turške izjave so najbrž povod, da je romunska vlada sedaj prepovedala izvažati petrolej tudi v Turčijo, dočim je za Grško izdala prepoved že pred štirinajstimi dnevi.

Nadalje so se razširili govorice, da je računati s skorim prihodom nemških čet tudi na Bolgarsko. V Berlinu te govorice odločno zanikajo. Imajo pa te vesti svojo podlago v tem, da bi v slučaju napada na Grško s strani Italije, Bolgarija hotela uveljaviti svoje zahteve po odstupu tistega dela grškega ozemlja, ki loči Bolgarijo od Egejskega morja. V tem slučaju bi Bolgarija zaprosila za pomoč Nemčijo in Italijo, ki bi ji te pomoči najbrž ne odrekli. To bi bil povod za prihod nemških čet v Bolgarijo. Kakor rečeno, pa so te vesti kombinacije, ki slone na domnevah.

Omenja se tudi, da je prišlo zaradi prihoda nemških čet v Romunijo do napetosti med SSSR in Nemčijo. Vesti iz najrazličnejših virov pripovedujejo, da zbira SSSR vojsko v Besarabiji, ob Prutu, da so Rusi obmejene kraje izpraznili, med drugim tudi Černovice.

Istočasno se naglašja, da se koncentrira tudi nemška vojska ob ruskih mejah in to zlasti v Romuniji, kjer grade Nemci pomorske baze za podmornice in velike motorne čolne. Rusi so baje zasedli s svojo vojsko ves izliv Donave. Razen tega je baje neka ruska ladja potopila neko romunsko ladjo.

Koliko je na teh vesteh resnice, je težko reči. V naših razmotrivanjih v prejšnjih številkah našega lista smo

bi imeli gospodarski svet in odločen parlament, bi bilo marsikaj drugače. Cene določajo mesta, banovine po svoje, banovine prepovedujejo izvoz blaga v druge banovine. V Sloveniji je bila določena cena krompirju po 1.50 do 1.60 din, v Zagrebu je določena cena krompirju iz Slovenije po 2 din. To je samo en primer. Slanina stane v Vojvodini 22 din, pri nas pa 24 din. Na enak način se navijajo cene tudi drugemu blagu. Velike važnosti je tudi finančna politika. Politika inflacije (večanje obkoka bankovcev) draži blago, zakaj, čimveč je z rezervami nekritega denarja, tem manjša je njegova vrednost. Vsa ta vprašanja so za gospodarsko in socialno politiko tako važna, da bi se morala o njih posvetovati gospodarski svet in odgovorni parlament, preden se realizirajo. In kdo ve danes,

omenili, da SSSR najbrž ne bo ostal docela ravnodušen spričo pojave nemških čet v Romuniji in nevarnosti, ki preti Dardanelam.

Toda do danes nimamo nobene oficijelne izjave sovjetske vlade, ki bi opravičevala govorice o kakšni napetosti med SSSR in Nemčijo ter Italijo. Nasprotno povdarja tuje časopisje vedno znova, da je bil SSSR o prihodu Nemcev v Romunijo obveščen in da sta Nemčija in Italija prevzeli jamstvo za romunske meje po predhodnem sporazumu s SSSR. Vest o potopitvi romunske vojne ladje pa se z romunske strani uradno zanika.

V Nemčiji se ponovno povdarja, da je prihod nemških čet v Romunijo naperjen samo proti Angliji in njenemu vplivu v tej deželi ter da ima namen zaščititi varnost petrolejskih vrelcev, kjer je bilo odkritih že toliko sabotažnih dejanj — baš zadnje dni so pričeli goreti trije vrelci — da ne gre zanemarjati vprašanja obrambe teh za Nemčijo in Italijo življenjsko važnih izvorov nafte. Opozarja se tudi, da je angleško časopisje že ponovno pisalo o možnosti letalskih napadov na romunske naftne vrelce. — Sedaj, ko Angleži zapuščajo Romunijo in je računati s prelomom med Anglijo in Romunijo, ki ga bodo izzvali Angleži, četudi bi to Romunom

ne bilo pogodu, je prihod nemške vojske v Romunijo samo ob sebi umevna potreba.

Dejstvo je nadalje, da se med SSSR in Turčijo vodijo živahni razgovori. V Ankari je razgovarjal ruski poslanik s predsednikom turške republike, turški poslanik v Moskvi pa z Molotovom. O čem so se razgovarjali, ni rečeno. Domneva se, da gre za rusko-turško zvezo za slučaj, ako bi Turčija potrebovala pomoči, mogoče je pa tudi, da SSSR hoče uveljaviti kakšne svoje zahteve, predno bi kdo drug prišel s podobnimi zahtevami na področju, na katerem je interesiran SSSR.

Vse vesti brez razlike vira pa soglašajo v tem, da se na jugozapadu Evrope, torej na Balkanu, pripravljajo važni dogodki, samo da Nemci in Italijani trdijo, da hoče te dogodke izzvati Anglija, Angleži pa krive obratno Italijo in Nemčijo. Edino časopisje, ki se doslej o vsem tem še ni izjavilo, je rusko časopisje. Ruski radio pa se omejuje tu in tam na zanikanje posameznih vesti bodisi iz nemškega, ali angleškega vira in vse kaže, da hoče ohraniti SSSR nevtralnost.

Toda zastor na balkanski pozornici se bo skoro dvignil, kajti v Romuniji pravkar igrajo overturo k najnovejšim balkanskim dogodkom.

„Varnost države je prvo!“

Govori ob priliki letalskih svečanosti v Skoplju.

Spričo zapletov, ki se napovedujejo na Balkanu, dobe govori ministrskega predsednika in vojnega ministra generala Nedića, ob priliki letalskih svečanosti v Skoplju, dne 13. t. m., poseben pomen.

Jugoslavija želi ostati v miru, hoče pa biti tudi v bodočnosti nedotaknjena in svobodna. Svojega ne da, tujega noče. To so vodilna načela naše zunanje politike. — Ako imamo to pred očmi, potem bomo vrednost in pomen izrečenih besed kaj lahko razumeli.

Predsednik Cvetković je dejal: »Doprinesti moramo skrajne žrtve, da bo naša narodna obramba močna, trdna in odločna. Razen osebne hrabrosti in tehnične opreme je v tem oziru potrebno predvsem edinstvo naroda. Potrebno je

zadovoljstvo vseh državljanov in krajev. Ako smo se po doseženem sporazumu za trenutek ustavili in nismo do konca izvedli one velike politike, ki naj bi prinesla popolno ureditev naših notranjih razmer, potem smo to storili zato, ker smo smatrali, da je v današnjih razmerah predvsem treba obvarovati notranji mir in posvetiti vso skrb ohranitvi naše neodvisnosti, naše domovine. Upoštevati moramo, da je danes največje in najtrdnjše orožje občutek državljana, da je na svoji lastni zemlji zadovoljen, občutek, da je to njegovo, da mora to varovati in braniti.

Vojni minister general Nedić pa je dejal, da bo znala jugoslovanska vojska braniti za vsako ceno sleherni ped naše države.

SSSR ni vedel o prihodu Nemcev v Romunijo

Tass je pooblaščen izjaviti, da sovjetska vlada ni bila v naprej obveščena o

tem, da bo nemška vojska poslana v Romunijo, prav tako tudi niso bili v Kremlju obveščeni o ciljih in obsegu v Romunijo poslani nemške vojske. SSSR bo ostal še naprej nevtralen.

Ni pogajanj SSSR z balkanskimi državami

Tass zanika, da bi sovjetska vlada vodila kakšna pogajanja z balkanskimi državami v cilju, da se zavre nemško prodiranje na Balkan.

Vojaške delovne edinice

Minister vojske in mornarice je dobil pooblastilo, da sme odrediti v pripravnem, mobilnem ali vojnem stanju pozive posameznih obveznikov pomožne vojske v službo, ne glede na njihov vojni razpored. Iz njih se lahko sestavijo delovne edinice.

Letalski napadi na Anglijo in Nemčijo

Nemško vojno poročilo.

Dne 14. t. m. je neka podmornica potopila 2 angleški ladji za prevoz nafte v skupni tonaži 20.000 ton, nadalje ladjo »Devonshire« (11.275 ton), 2 britanska lovca na podmornice in 2 manjši trgovski ladji, pri kateri priliki je bilo ujetih 40 Angležev.

Letala so metala bombe težkega kalibra na London in to tudi ponoči na 15. oktober. V Londonu so bili povzročeni požari in eksplozije. Severno od Londona je bilo napadeno neko letališče, v južni Angliji pa neko vojaško taborišče, ki je potem gorelo, da se je požar videl s francoske obale. Porušene so bile tudi železniške proge v južni Angliji. — Angleški napadi na Berlin so zgrešili cilj. V Berlinu je bila zadeta bolnišnica Dürhof in nekaj civilistov je bilo ubitih. — 6 angleških in 1 nemško letalo je bilo sestreljeno. Večjo škodo so povzročile angleške bombe zadnje

dni samo v Le Havru in v Holandiji, kjer so porušile veliko stanovanjskih hiš.

Angleško vojno poročilo.

Angleških letalskih podvigov v ponedeljek in v torek slabo vreme ni moglo ovirati. Glavni napadi so bili zopet namenjeni Berlinu in okolici ter tvornicam za izdelavo umetnih pogonskih sredstev in sicer v Stettinu, Magdeburgu, Hamburgu in Leipzigu. Te tvornice proizvajajo letno po več kakor 1 milijon ton goriva in so bile pri teh napadih težko poškodovane. Napadena pa je bila ponovno zopet francoska obala in belgijska ter francoska letališča. Veliki požari so bili opaženi v pristanišču luke Le Havre. Tudi v noči od 15. do 16. oktobra je bila napadena nemška prestolnica ter srednja Nemčija in francoska obala. Angleški bombniki so več kot eno uro bombardirali luko Boulogne sur Mer in povzročili veliko škodo.

Boji na Sredozemskem morju in v Afriki

Angleško poročilo o pomorski bitki pri Siciliji

Vrhovno poveljstvo angleške vojske iz Kaira je objavilo: V teku zadnjih dni je prišlo do več spopadov med angleško in italijansko mornarico. Dne 12. oktobra je križarka »Ajax«, 80 km od Sicilije, zapazila 4 italijanske rušilce, po približno 400 ton ter jih takoj napadla. Dva rušilca sta bila potopljena, ostala dva pa sta se poškodovana umaknila. Nekaj ur na to je prišlo do druge bitke z 1 težkim in s štirimi malimi italijanskimi rušilci. Križarka »Ajax« je tedaj priplula na pomoč križarki »York«; skupno sta pregnali italijansko mornarico ter pri tem potopili en rušilec. — Istega dne so angleški bombniki izsledili v Sredozemskem morju več italijanskih rušilcev, jih napadli in potopili večji italijanski rušilec. Ko so mornarji s križarke »Ajax« hiteli na pomoč mornarjem potopljenih križark, so jih napadla italijanska letala in jih prisilila da so se vrnili na svojo matično ladjo. Tudi italijanski komunikacije priznava, da je bil tekom prejšnjega tedna potopljen en večji rušilec in dva manjša. V nedeljo, dne 13. t. m. pa so angleški bombniki napadli luko v Dodekanesu in bombardirale vojašnice, bencinske tanke ter pristaniške naprave. V luki so izbruhnili veliki požari. V zadnjem tednu so

angleške podmornice potopile eno 5000 tonsko pomožno vojno ladjo, eno manjšo 3000 tonsko ter dve po 8000 in 3000 tonski trgovski ladji. Angleški bombniki so dne 13. oktobra bombardirali v Sidi Baranju zbiranje italijanskih motoriziranih čet.

Italijansko vojno poročilo.

Po bojih dne 11. oktobra pobeglo angleško brodovje so italijanska letala zasledovala tudi še 14. t. m. Kljub hudemu zapornemu ognju in napadu angleških letal, ki so se dvignila z angleške matične ladje, je neko italijansko letalo z zračnim torpedom zadelo neko sovražno križarko in neko prevozno ladjo. Na podlagi fotografij se sedaj skuša doognati obseg povzročenih poškod. — Italijanska letala so napadla angleške postojanke v različnih krajih Afrike zelo učinkovito. Angleži pa niso mogli povzročiti nobene škode italijanskim vojaškim napravam. — Sestreljeno je bilo eno angleško letalo.

Zanika se vest, da bi bili v Afriki nemški vojak.

V Gibraltaru so prispele v popravilo 4 oklopnice in 4 rušilci, ki so jih zadele italijanske bombe in torpedi dne 11. oktobra.

Poostrena vojaška disciplina v SSSR

Sovjetska vlada je objavila novo vojaško uredbo, s katero se v sedanjem času, polnem negotovosti, ko mora biti sovjetska vojska pripravljena za vsak primer, uvajajo poostrene kazni za kršitev vojaške discipline. Predpostavljeno smejo v skrajnem slučaju uporabiti tudi orožje proti svojim podrejenim. — Prva uredba v vojaški disciplini je bila

uredba o odpravljenju političnih komisarjev v vojski, ker je stalno prihajalo do nesoglasij med poveljniki in političnimi komisariji. Zlasti se je ta uredba slabo izkazala v španski državljanski vojni.

Ne hodil z naročnino v zaostanku!

Doma in po svetu

Ponovna intervencija zasebnih nameščencev glede zvišanja minimalnih mezd. Nameščenske organizacije so imele ponovno sejo ter izdelale definitivni predlog za zvišanje minimalnih mezd zasebnih nameščencev ter ga izročile banu dravske banovine, ki izda najbrže že v nekaj dneh novo naredbo.

Banovinski prehranjevalni urad v Ljubljani. Za predsednika novega banovinskega prehranjevalnega urada je bil imenovan bivši minister Fran Snoj, za njegovega namestnika pa inž. Lambert Muri.

Upokojeni duhovniki dobe draginske doklade po sklepu seje ministrskega sveta in sicer po din 3000 v 1., po din 2500 v 2. in po din 1500 v 3. draginskem razredu, ako nimajo drugih obdavčljivih dohodkov.

Stalni odbor za varnost plovbe po Donavi je bil ustanovljen v sklopu zunanjega ministrstva.

Nemčija in Italija posređujeta med Madžari in Romuni. Ker je zadnje tedne prišlo do velike napetosti med Romunijo in Madžarsko zaradi preganjanj narodnih manjšin, ki si jih državi medsebojno očitata in je v zvezi s tem bilo tudi nekaj obmejnih spopadov, sta romunska in madžarska vlada zaprosili Nemčijo in Italijo za intervencijo. Rim in Berlin sta se odzvala, da bosta izgladila spore, ki jih ni mogla odstraniti dunajska razsodba o pravični razdelitvi romunske Transilvanije med Madžarsko in Romunijo ter vzpostavljanju prijateljskih odnosov med obema državama.

Grško vojno ministrstvo je v poklicalo na daljše orožne vaje vse vojaške specialiste.

Sestanek Wellsa z ruskim veleposlanikom. V Washingtonu sta imela tajnik zunanjega ministra Wells in ruski veleposlanik daljši razgovor. Razpravljala sta o gospodarskih in trgovskih vprašanjih, ki se tičejo obeh držav. Mnenja sta, da bodo ugodno se razvijajoča trgovinska pogajanja pripomogla izboljšati politične odnose. Zedinjene države so dovolile izvoz strojev za izdelavo vojnih potrebščin v vrednosti 15 milijonov dolarjev.

Glavna skupščina Jugoslovanskega učiteljskega združenja Jugoslavije, ki bi se bila imela vršiti 21. in 22. oktobra v Novem Sadu, je odročena na nedoločen čas.

Vseučiliščniki v Zagrebu imajo odslej pravico na brezplačno bolniško pomoč in nego v sanatorijih. Slično bi bilo treba urediti to vprašanje tudi na ostalih univerzah. Takse, ki jih plačajo akademiki naj bi se porabile izključno v socialne in humane svrhe.

Davek na nepismenost bodo uvedli na Hrvaškem in bodo iz tega naslova najbrže dobili še precej dohodkov. Delavcu, ki se po dveh letih ne bo naučil pisati in čitati, se bo odvzelo delavsko knjižico, brez katere ne more biti nihče zaposlen. Kaj se bo potem zgodilo s takimi delavci, ki si ne bodo več mogli služiti kruha, se zaenkrat ne ve.

Povišanje dnevnic poštinih ambulantnim uradnikom, ki prevažajo pošto v vlakih je odredilo poštno ministrstvo. Najvišja doklada znaša din 60, najmanjša din 35 na dan; ako biva poštni uslužbenec najmanj 3 ure v inozemstvu, se mu povečajo doklade za 30 odstotkov.

Uredba o prometu z gumami za motorna vozila. Vsi, ki posedujejo plašče in zračnice za motorna vozila, jih morajo v 5 dneh prijaviti oblasti.

27 milijonov dinarjev manj dohodkov v letošnji turistični sezoni zaznamujejo samo na področju Splita.

Tatvine v vlakih se množe. Vsak dan piše časopisje o okradenih potnikih, ki jim spretni umivci »potegnejo« denar, med tem ko potnik sladko spi. Orožniki, ki spremljajo vlake na daljših progah ponoči, prihajajo sedaj v kupeje in opozarjajo potnike na nevarnost, da bodo okradeni, ako zaspe.

12 let poslanec — sedaj pa so ugotovili, da je bil v zvezi z razbojniki. V Jagodini so nedavno aretirali nekega razbojnika in celo vrsto njegovih pajdašev. Ko so oblasti sedaj začele izpraševati vest aretiranim razbojnikom, so ugotovile na nemalo presenečenje vse javnosti, da je bil v zvezi z razbojniki tudi bivši narodni poslanec za jagodinski srez. Ko so ga orožniki uklenjenega pripeljali na sedanji dan v Jagodino, je ljudstvo vrelo skupaj od vseh strani, da vidi človeka, kateremu je s svojimi glasovi skozi 12 let poverilo svoje zaupanje, da ga je zastopal v parlamentu.

Potopila se je albanska jadralnica, ki jo je vsled jugovine razburkanost morje dne 13. t. m. vrglo ob čeri na obali otoka Visa, kjer se je razbila. Posadka štirih ljudi se je rešila.

Evakuacija v Nemčiji. Berlinski dopisnik švedskega lista »Sydsvenska Dagblad« poroča iz Berlina svojemu časopisu: »Prostovoljna izselitev otrok iz nemških mest, ki ležijo v območju delovanja angleških bombnikov, bo obsegala nekaj milijonov otrok izpod 14 let. V Berlinu samem pride v poštev okrog milijon otrok. Izselitveni ukrepi veljajo tudi za Hamburg, Bremen, Düsseldorf, Köln in druga mesta, ki se redno napadajo. Otroke bodo predvsem preselili v Avstrijo, Vzhodno Prusijo, Šlezijo in Češko-Moravsko. Stroške evakuacije in preskrobo nosi država.

Bivši šef policije v Bukarešti general Gabriel Marinescu je bil ponovno zaslišan o umoru Zalea Codreanu in njegovih sodelavcev. Po zaslišanju je bil v spremstvu močnih oddelkov policije in legionarjev odpremljen v prisilno taborišče.

Novi ukrepi v zasedeni Nizozemski. Vrhovni komisar za javno varnost ter vodja nemških SS-oddelkov v zasedeni Nizozemski je izdal sledeče naredbe: 1.) od 1. oktobra dalje mora imeti vsaka nad 15 let stara oseba na Nizozemskem posebno legitimacijo s sliko. Te legitimacije izdajajo pristojne občine. 2.) Ob nizozemskih obalnih pokrajinah je najstrožje prepovedano zadrževati se kakršni koli osebi v času od desetih zvečer pa do štirih zjutraj. Ta naredba pa ne velja za nemške državljane. 3.) Prepovedano je potovanje iz kraja v kraj potujočim umetnikom, trgovskim potnikom itd. 4.) Otokom je najstrožje prepovedano igrati se s takozvanimi zračnimi zmaji.

Nemški emigrantski pisatelji so ušli iz nezasedene Francije. »Exchange Telegraph« poroča, da je prišel v Združene države Severne Amerike znani levičarski pisatelj Lion Feuchtwanger. Vichyjske oblasti so ga po francoskem zlomu spravile v koncentracijsko taborišče Nimes, kjer se nahaja večje število nemških emigrantov. Koncem julija se je pa posrečilo Feuchtwangerju in še dvema drugima emigrantoma, ki so se vsi preoblekli v ženske, uiti iz taborišča; potem so se skrivali v nekem južnofrancoskem mestu šest mesecev, slednjič se jim je pa posrečilo priti na parnik, ki jih je zdaj srečno pripeljal v Ameriko. — »Exchange Telegraph« dalje poroča, da sta se srečno rešila tudi pisatelja Heinrich Mann ter za mrtvega proglašeni Franz Werfel.

Japonska vlada se po poročilu DNB nadeja, da bo prišlo kmalu do prijateljskega sodelovanja s Sovjetsko Rusijo. — V Moskvo je te dni odpotoval novi japonski poslanik general Tatekava.

Zastopnik kitajskega zunanjega ministra je na konferenci kitajskih novinarjev na neko vprašanje izjavil, da je cesta preko Birme v odličnem stanju, kljub trimesečnem deževnem vremenu in se bo lahko prevoz vojnega materiala vršil nemoteno.

BRESKOV Cvet

Starokitajska dramska pesnitev neznanega avtorja iz XIII. stoletja.

Prevedla: Fran Žizek in Ivan Potrč.
Pesmi: Alojz Gradnik in Tone Maček.

3]

Prednica: Saj nočeš Breskov cvet, da mlada leta bi ti kar tako odcvela...? Sama si rekla: brez moža dekle je ko telo brez glave. Devetnajst pomladi si prešla. In kaj, če oče se ne vrne ti v desetih letih, kaj bo iz tebe? In kaj, če se ne vrne niti v dvajsetih? Ne, ne, moža ti našla bom, ki te bo vreden, Breskov cvet! A bogat bo moral biti, zelo, zelo bogat!

Služabnica: In mlad!

Prednica: Kaj pa, in mlad! Toda bogat predvsem!

Breskov cvet: Kje bi se našel zame mož bogat?

Prednica: Saj ga imam, imam ga! Na uho novico to, poslušaj! Bogataš Lju-jen-ming bo od vseh najboljši. Celo poznaš ga. Posodil je očetu srebrnike, da je lahko na vojno šel. Iz dobre hiše je, bogastva so stotisoči v zlatu. Breskov cvet, kaj bi ne bil za te ta bogataš?

Breskov cvet: Iz dobre hiše, pravite in bogataš?

Prednica: In ne pozabi srebrnikov, ki mu jih dolguje oče. Že dvajset jih dolguje danes!

Breskov cvet: Če je tako, naj čaka, da se porvne oče! Kaj to meni mar.

Prednica: Že dete, ali nesrečni ta podpis? Tudi ti si podpisala!

Breskov cvet: Dolžni list še davno ni poročni list!

Prednica: Tako! A takrat ste podpisali in še mene prisilili, da sem jamčila za vas s podpisom. Če Lju-jen-ming ne vrnete denarja, bo tiral vse pred sodni stol, in veruj mi, da bo zadeva huda.

Breskov cvet: Sem jaz denar prejela? Za dvajset srebrnikov me hočete prodati temu bogatašu?

Prednica: Zakaj besede take, drago dete? Lju-jen-ming te ljubi, Lju-jen-ming po tebi kopni, Lju-jen-ming je mož, ki te zasul bo s srečo.

Breskov cvet: Kako izgleda ta vaš Lju-jen-ming?

Prednica: Navzoča si bila, ko je pomagal očetu v mestu.

Breskov cvet: Imela sem oči samo za dragega očeta. A koliko je star?

Prednica: Star? V najlepših letih bo, tako med dvajsetimi in petdesetimi. Ali dom njegov, to je bogastvo! Služabniki, pa skrinje polne zlata in draguljev! Samo še žene manjka k tej popolni sreči!

Breskov cvet: Kaj pa moje vprašanje? Kako izgleda? To je zame prva reč.

Prednica: Ohranjen je. Če tako te gledam, Breskov cvet, si rečem, to bo par, kot ga še ni bilo.

Breskov cvet: Tak pravite? Navsezadnje, lahko bi si moža ogledala поблиže.

Prednica: Nič lažjega! Takoj če hočeš! Prepusti meni vse in pridi v samostan nočoj. Pozvala bom moža.

Breskov cvet: Prišla bom. Draga mati prednica, vzemite blazino z mandarinskimi racami. Če mi bo Lju-jen-ming ugajal, mu dala bom blazino v dar.

Prednica: Lepo, lepo...

7. prizor.

Prednica: Kako vse teče, kdo bi mislil?! Dekle je voljno. To bo skakal stari, ko bo zvedel. Lju-jen-ming, kar bliže, prinašam vam zelo prijetna sporočila.

Bogataš: Kaj, zelo prijetna sporočila?

Prednica: Poslušajte Lju-jen-ming, še to noč se boste snidli z našo lepo devo!

Bogataš: Res?

Prednica: Priznajte, da sem imenitno izpeljala vašo željo.

Bogataš: Lepo, lepo! Kaj pa če se motite, prijateljica draga?

Prednica: No dobro! Če besedam ne verjame, boste očem. A to? Uganite, kaj je to. Le bliže stopite!

Bogataš: Nekaka je blazina...

Prednica: Bedak, kam gledate! Sem se ozrite! Kaj pa tole, a?

Bogataš: Tole? Dva ptiča bosta...

Prednica: Dva ptiča, i kajpa, ptiča dva! A kaka ptiča? Dve mandarinski raci, ki se kljunčkata.

Bogataš: Res, oči so se odprle. Dva se kljunčkata, hihili...

Iz naših krajev

KRANJ

Tekstilno delavstvo v skrbah za skromno eksistenco. Med tem, ko draginja raste iz dneva v dan, se temu vzporedno omejuje obratovanje v tekstilni industriji. Praznovanje je v tekstilnih podjetjih zaradi pomanjkanja bombaža, občuti predvsem delavstvo, čeprav ono ni niti najmanj krivo, da je od tega stanja prišlo. Za posledice so v precejšnji meri odgovorni činitelji, ki odločajo o našem gospodarstvu, predvsem kar se tiče izvoza, odnosno uvoza blaga in surovin. Logično je, da zavisi od tega tudi vprašanje preskrbe bombaža. Po dnevnem časopisu se vedno piše o uspehih kupčijah bombaža ali bombažne preje, ki v najkrajšem času prispeje iz t. ali one države. Toda te vesti se potem izkažejo za netočne in o njih se govori samo še to, da so te vesti namerno varanje javnosti. Pred kratkim so časopisi pisali, da je delegacija tekstilne industrije odpotovala v Moskvo radi nakupa bombaža. S to delegacijo naj bi odpotoval tudi industrijalet iz Kranja. Ko so časopisi pisali, da je delegacija že na poti, je dotični industrijalet se vedno hodil po Kranju. Vse to pa javnost tem preje opazi, ker je na vprašanje preskrbe surovin tekstilni industriji še posebno zainteresirana. Seveda je padlo tudi v oči, da ti »dobro informirani« listi o tej delegaciji potn niso več poročali, niti kako je delegacija potovala, niti kakšne uspehe je dosegla. Iz gospodarskih krogov se je potem zvedelo, da je delegacija potovala samo do Beograda, kjer je zvedela, da je njena gospodarska mislija brezsmiselna, ker v slučaju ugodne kupčije nimamo za uvoz bombaža potrebnega izvoza. Zakaj ga nimamo, je tudi javnosti dobro znano. — Drugo vprašanje o poglavju možne zaposlitve tekstilnega delavstva, ki je še bolj pereče, se pa tiče notranje gospodarske politike. Preseljevanje tekstilne industrije iz Slovenije v južne kraje naše države je treba preprečiti, kar je možno na ta način, da tekstilna industrija prosi za cel državi pod enakimi pogoji, bodisi glede davčnih bremen, kakor tudi vprašanja cene delovne sile. To pereče vprašanje je treba načeti in ga rešiti. Potrebno je dvigniti življenjski in kulturni nivo delovnega ljudstva v južnih krajih naše države vsaj na raven, kakor života slovenski delavec s povprečnim zaslužkom. Glasna zahteva slovenskega tekstilnega delavstva je tudi ta, da urad za razdelitev bombažne preje, bombaž, s katerim razpolaga, enakomerno razdeli. Kot dobaviteljce bombažne preje tkalnicam glasom izdanih kart naj urad določi slovenske predilnice, da se s tem omogoči hitrejša dobava, ki je obenem zvezana tudi z manjšimi prevoznimi stroški. Vsem manjšim tkalnicam v Kranju je urad določil kot dobavitelja bombažne preje nek predilnico v Srbiji, ki naročil še po dveh mesecih ne more izvršiti. Izgleda, da je ta predilnica z delom preobremenjena, dočim pri nas v predilnicah delavstvo praznuje. — To je vprašanje, ki da misliti slovenskemu delavstvu in, ki ga je treba resno načeti in tudi rešiti.

Zopet odpoved vsemu delavstvu. Tovarna »Intex« je 12. t. m. odpovedala službo vsemu delavstvu. Do sedaj je podjetje obratovalo po 5 dni na teden. Iz kakšnih razlogov sedaj podjetje naenkrat popolnoma ustavlja obrat, nam ni znano. V tej krizi, od kar nastaja pomanjkanje bombaža, je bilo že enkrat odpovedano vsemu delavstvu, toda ta odpoved je bila potem preklicana.

Navodila udeležencem tombole v Kranju. ki bo v nedeljo, dne 20. oktobra ob 2. uri polne: Vse napovedi bodo razglašene po zvočnikih. Vsakdo bo lahko tudi na daleč jasno in razločno slišal napovedi. Do glavnega odra bodo vodili trije prehodi, ki bodo prehodni ves čas igre. Reditelji bodo skrbeli za red. Prostor je tako odbran, da tudi deževno vreme ne bo motilo. V bližini hotela »Stare pošte« bo postavljen pomožni oder, ki bo po telefonu v zvezi z glavnim odrom. Poleg table na odru bo še 8 pomožnih tabel, ki bodo omogočile kontrolo izrečanih števil. Obiskovalci naj zaradi gneče ne silijo v bližino glavnega odra. Vsak udeleženec naj označi na zgornjem robu tabele točen naslov. Igralni načrt bo letos spremenjen v toliko, da odpadejo ambe — povečano pa bo število vseh ostalih dobitek. Dostop s kolesi v igralni prostor ne bo dovoljen. Za kolesa bodo shrambe izven igrališča. Avtobusi bodo parkirali za »Narodnim domom«. Vsi dopoldanski vlaki bodo ojačeni: po potrebi bodo organizirani tudi posebni vlaki. Tombola bo zaključena pred 5. uro, tako, da imajo udeleženci železniške zveze proti Mariboru, Zagrebu, Rakeku, Novem mestu, Karlovcu, Kočevju, Vrhniki in Kamniku.

SV. LOVRENC NA POHORJU

Vzledna tvrdka iz Zagreba, ki pa ni židovska. V našem uredništvu sta se zglasila dva drvarja iz Sv. Lovrenca, ki sta bila zaposlena kot drvarja v trgovini Berte Bisčančič, prej Löschnig, ki se je medtem poročila v Zagreb. Morala sta v njenem gozdu podirati visoko na Pohorju bukova drevesa in delati drva ter sta dobila za to plačilo din 95 od države, čeprav sta si vzela še vsak po enega pomagata ter vkljub temu zaslužila komaj po din 22 na dan pri 12 urnem delu. Zakonita minimalna meza za takšne drvarje pa znaša din 3,75, tako da bi morala zaslužiti na dan pri 10 urnem delu vsaj din 37,50. Reveda sta si mogla s tem denarjem kupiti komaj toliko hrane, da sta zajtrkovala žgance in potem živela ves dan v gozdu ob suhem kruhu. Ko sta minulo soboto prosila za povišanje, sta bila odpovedana brez plačila zakonite odpovedne dobe. Seveda smo jih napotili na sodišče, da bodo bogato lesno trgovino iz Zagreba, ki pa ni židovska, podučili o veljavnih delavskih zakonih pri nas.

LJUBLJANA

Razstavšče velesejma renovirajo. Pred sejmiski prostor bo nekoliko manjši kakor je dvajsetimi leti je ljubljanska občina ob ugodni sedanjosti. Sejmišče se umakne za pet metrov njih pogojih prepustila tivolski kot proti Siški ob cesti med Ilirijo in sejmiščem, istotako ob za velesejmišče. Na sejmišču že podirajo pa-Celovski cesti, kar bo vsekakor napravljalo viljone, ker hočejo prve paviljone stavbe ugodnejši vtis. Po vsej priliki se utegne sedaj končati že do 1. maja 1941. Sejmišče se boje zabavišče zadaj popolnoma opustiti. Število slušateljev na ljubljanskem vseučilišču 3.700.000 dinarjev, dočim je bil prvotno lišču je znašalo lani 1914, letos pa že 2400 dinarjev. Novjakov in dijakini.

MARIBOR

Zakaj pekovski pomočniki tožijo svoje mojstre?

Da so pekovski pomočniki ovadili svoje mojstre, je vzrok ta, da se pekovski mojstri niso nikdar držali nobenega zakona, uredbe, pa tudi ne kolektivne pogodbe, katero so podpisali:

1. Imamo zakon o zaščiti delavcev iz leta 1922, ki prepoveduje vsako nočno delo v pekarnah pred 4. uro zjutraj poleti in pred 5. uro zjutraj pozimi. Tega zakona so se pekovski mojstri držali samo par let, nato so ga začeli kršiti in ga počasi popolnoma ignorirali ter pričeli z delom v pekarnah, kakor se je kateremu izmed njih zljubilo.

2. Leta 1937 je banska uprava izdala uredbo, s katero se omejuje nočno delo v pekarnah na 3. uro zjutraj. Te uredbe so se pekovski mojstri držali samo par mesecev in nič več.

3. S podpisom kolektivne pogodbe leta 1939. se je začel delo, meze in vse drugo določilo, toda vprašanje je, koliko in kje so se pekovski mojstri držali te kolektivne pogodbe. Za primer navajamo, da se je celo ob nedeljah delalo pri nekem pekovskem mojstru v Krčevini, kakor se še sedaj dela pri nekem mojstru v Melju. Znano je, da nekateri mojstri niso plačevali po kolektivni pogodbi, da se niso držali delovnega časa, kakor je predviden v kolektivni pogodbi. Vse to je ugotovila paritetna komisija, katere je sestavljena iz treh mojstrov in treh pomočnikov.

4. Sedaj, ko so že vsa industrijska podjetja dala svojim delavcem draginske doklade v iznosu najmanj 20 do 30 odst., so pekovski mojstri dali samo 10 odst., četudi so cene kruha dvignili za 50 odst., drobne pecivcu pa še za več odstotkov. Ko smo pa pred mesecem zahtevali, naj nam zvišajo meze, so nam odgovorili, da ne morejo nič dati, tem-

več, da bodo prisiljeni celo znižati naše doseganje prejemke, češ, da so previsoki, četudi več kot polovica pekovskih pomočnikov ne prejema višje meze, kakor je predvidevana po novi minimalni mezi. Živilski delavci spadajo v B razred in bi morali prejemati najmanj din 4,75 na uro, to je na teden 285 din, dejansko pa prejemajo na splošno samo 250 din. Minimalne meze niso predpisane za kvalificirane pekovske pomočnike, temveč za nekvalificirane živilske delavce, dejansko pa prejemajo pekovski pomočniki nižje meze kot so predvidene po uredbi o minimalnih mezdah.

5. Nove uredbe o prehrani prebivalstva in vojske s kruhom, s katero se nočno delo v pekarnah ukinja, smo se pekovski pomočniki resnično razveselili. Toda na žalost so zopet pekovski mojstri tisti, ki has gonijo na delo ponoči in celo z grožnjo, da se nas bo odpustilo in je bila res v par slučajih izrečena odpoved, ker so se pomočniki držali zakona in niso hoteli iti na delo pred 4. uro zjutraj.

Mislimo, da bo razumljivo, da nismo več mogli prenašati krivic s strani pekovskih mojstrov in da smo se zatekli na zadnjo pot in ovadili tiste pekovske mojstre, ki so kršili uredbo. Priznamo, da nam to ni bilo ljubo in da se ne bi tega nikdar poslužili, če bi gospodje pekovski mojstri postopali z nami bolj človeško, posebno kar se tiče nočnega dela, dasi je dokazano, da je mogoče v redu izvršiti vsa dela, tudi če se ne obratuje ponoči. Najbolji dokaz za to pač nudijo one pekarnice ki se držijo zakonitih določil. Zato ni res, da smo mi zavzeli brezkompromisno stališče do pekovskih mojstrov, temveč je res, da smo vedno za kompromis in pametne razgovore s pekovskimi mojstri.

Pekovski pomočniki.

Sodnik okrožnega sodišča g. dr. Alojz Lešnik je bil imenovan za sodnika apelacijskega sodišča, ne pa za podpredsednika, kakor smo zadnjič pomotoma poročali.

Za novega ravnatelja jetnišnice tukajšnjega sodišča je bil imenovan g. A. Minihen.

15 zdravnikov je vložilo prošnje za razpisano mesto mestnega zdravnika, ki je bilo izpraznjeno s smrtno dr. Wankmüllerja.

Šmarnica povzroči podivjanost. Nek mlajši vpokojenec na Pobrežju je prišel te dni vinjen domov, kjer je pričel pretepati svojo ženo. Napadel jo je tudi z nožem in mu je komaj pobegnila čez verando na cesto. Pri skoku iz verande pa je tako nesrečno padla, da si je poškodovala nogo. Vinjeni zakonski mož pa je prišel z nožem za njo in jo pričel še na cesti obdelavati z rezilom. Ubogi ženi je prišlo na pomoč nekaj očitvecev, ki so razboritega moža z latami tako zdelali, da je moral v bolnišnico, kjer leži tudi njegova žena. Koliko pritožb je že bilo zaradi nesrečne šmarnice, ki je povzročila že ogromno pretepa in umorov na podeželju, kakor izgleda pa je zaznamovati sedaj te grde pojave tudi že v mestu.

Radi uvedbe brezmesnih dni je mnogo manjše povpraševanje po klavni živini, vsled tega so se cene ustalile in ni opaziti naraščanja.

Razne kovinske predmete so v samomirlem namenu pogoltnili trije mladoletni jetniki. Pripeljali so jih v bolnišnico, kjer so jim zdravniki z operacijo rešili življenje.

Nek kaznjene je te dni pobegnil iz tukajšnje moške kaznilnice. Orožniki so ga pa že na Pobrežju izsledili in zopet odpeljali v zapor.

Tatvine koles se množijo. Na Aleksandrovi cesti je bilo ukraden kolo »Continental«, ev. štev. 23.609, ki je last elektrotehnikarja Ivana Wegscheiderja. — Na Rotovškem trgu pa je trgovcu A. Turnšku iz Limbuša neznan tat ukradel kolo »Triumf«, ev. štev. 132.088.

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« sklicuje za 5. petek, 18. oktobra t. l. članski sestanek, kateri se bo vršil v društveni sobi v Frankopanovi ulici št. 1 (»Delavski dom«) s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo in sklepanje o bodočem delovanju društva. Z ozirom na važnost dnevnega reda se naprošajo vsi člani in prijatelji delavske izobrazbe, da se tega sestanka gotovo udeležijo. Vstop proti vabilu. — Odbor.

Ljudska univerza. V petek, dne 18. t. m. predava inž. dr. France Avčin, znan planinski pisatelj o temi: »Na smučeh preko Šar-planine na Korali«. Predavanje odličnega poznavalca planin južne Srbije pojasnjuje zelo lepe slikovne slike.

Plesna šola I. Delavskega kolesarskega društva prične z rednimi plesnimi vajami v nedeljo, dne 20. oktobra ob 15. uri popoldne. Plesne vaje se bodo vršile v »Gambinovi dvorani« in sicer vsak četrtek od 20. do 22. ure in vsako nedeljo od 15. do 18. ure in od 20. do 22. ure. Ples bo poučeval dipl. učitelj g. Ludovik Simončič. Vpisovanje se bo vršilo pred vsakim poukom. Začetniki in začetnice ne zamudite začetrnega tečaja! — Odbor.

Narodno gledališče. Druga ponovitev heroične komedije »Cyrano de Bergerac« bo v četrtek, dne 17. t. m. ob 20. uri. Preskrbite si pravočasno vstopnice!

POSLEDNJE VESTI

Sporazum med rudarji in TPD

Po obvestilu Avale je bil včeraj dosežen sporazum med TPD in predstavniki rudarskih organizacij. Rudarji so dosegli večino svojih zahtev, zlasti tudi povišanje temeljne meze. Povišanje draginskih doklad oziroma mezd velja tudi za apneničarje.

Plačilni promet med Jugoslavijo in Romunijo se bo vršil odslej v švicarskih frankih, ker so Zedinjene države blokirale romunske naložbe v dolarjih v Ameriki.

Cesto iz Zagreba na Jadran so pričeli graditi po najnovejših dognanjih gradbene tehnike.

Nemško vojno poročilo pravi, da je bilo dne 15. t. m. sestreljenih 37 angleških in 6 nemških letal. Zapadno od Irske je bil torpediran 2000 tonski kanadski parnik.

Italijansko vojno poročilo pravi, da so Italijani dne 15. t. m. napadli neko angleško križarko v bližini grškega otočja in povzročili na njej eksplozijo. Z letali so razkropili nek konvoj angleških trgovinskih ladij. — Po dospeju poškodovanih angleških ladij v Gibraltar, je policija zaprla pristanišče, med tem ko so z ladij spravljali mrtve in ranjene; med mrtvimi je bil tudi poveljnik neke križarke.

Angleškega poslanika je sprejel v avdienco bolgarski kralj dne 15. t. m.

Angleški poslanik Hoare v Madridu, ki se je mudil par dni v Gibraltarju, kjer je vodil preiskavo, na kakšen način so mogle francoske vojne ladje pluti skozi Gibraltar v Dakar, se je vrnil v Madrid. (DNB).

General Weygand je prispel z letalom iz Tunisa v Alžir.

V Španiji so slovesno proslavili god sv. Teresije, ki je izbrana za zaščitnico španskih faalangistov (fašistov).

Južno afriško republiko stane vojna doslej 8,1 milijona funtov sterlingov.

O zapletu vojnega materiala, ki je prodan tujim državam, pa še ne odposlan, se posvetuje Roosevelt z vojnim ministrom. Gre tudi za 100 švedskih letal.

Prepoved izvoza železa iz Zedinjenih držav na Japonsko je stopila v veljavo dne 15. t. m.

Noben državljan Zedinjenih držav ne sme več potovati na Kitajsko in Japonsko.

Kandidat za predsednika Zedinjenih držav Wilkie je govoril dne 15. t. m. in zagotavljal svojim volilcem, da ne bo rekel nobene besede, ki bi lahko zapletla Zedinjene države v vojno.

Monopol nad žitno trgovino je uvedla Švedska.

Proizvodnja petroleja v Venezueli, južno-ameriški republiki, ki je najbolj bogata dežela na nafti, je omejena za 50 odstotkov, ker ni izvoza.

Iz Češke

Kam s češko mladino? Iz Morave poročajo češki listi, da imajo obrtne zadrge letos posebno na znanem moravskem polju Hani zelo mnogo posla z vpisovanjem vajencev, ki se jih sedaj znatno več posveča obrti, kot prejšnja leta. Večino imajo fantje, ki vstopajo zlasti v ključavničarsko in kovaško obrt, medtem ko se dekleta posvečajo predvsem damskim česalnim salonom. Tudi ta pojav je deloma posledica zatvoritve čeških visokih šol, na katere se dijaki s končano srednjo šolo ne morajo več vpisovati.

734 ljudskih izletov. Že parkrat smo poročali o lepih in cenjenih izletih, ki jih prireja organizacija »Radost v življenju« za široke ljudske sloje. Sedaj javljajo listi, da so priredili v letošnjih osmih mesecih 548 takih izletov, katerih se je udeležilo 73.863 oseb. V dobi ne celega leta pa je priredila »Radost v življenju« že 734 ljudskih izletov s skupnim številom 91.618 udeležencev. Listi povdajajo, da so dosegli s tem krasen uspeh, posebno če se upoštevata, da zadnji čas ob sobotah in nedeljah niso več dovoljeni nikaki izleti. Namen teh izletov je predvsem seznanjanje najširših vrst naroda z lepoto domovine in češko kulturo po mestih. Pri tem poskušajo pritegniti tudi mladino, zlasti vajence, ki imajo še posebne ugodnosti.

Umetniške razstave v trgovskih hišah. V Prazi so začeli z zanimivim poskusom prirejanja slikarskih razstav po velikih trgovskih hišah, kakor so pri nas znane »Ta-ta«. — V Prazi je sedaj največja takšna trgovska hiša »Beli Labud«, katerega obišče dnevno okrog 25.000 ljudi. To priložnost propagande češke slikarske umetnosti so sedaj izrabili, da so priredili v trgovini sami veliko razstavo čeških slikarjev, katero so otvorili s primernim predavanjem in godbeno produkcijo praškega kvinteta.

Dobava češkega piva v Nemčijo. Od 1. oktobra naprej je padla carinska meja med Protektoratom Češke in Nemčijo. Toda izgleda, da je češko gospodarstvo še kljub temu precej omejeno na svojem ozemlju. Tako javlja ČTK, da smejo tudi sedaj češke pivovarne dobavljati svoje pivo v Nemčijo le onim odjemalcem, katerim so ga dobavljale redno in nepretrgoma že to leto. Prodaja pivovarskega sladu pa je v Nemčijo popolnoma prepovedana in ravnotako ne smejo dobivati češke pivovarne hmelja iz Nemčije. Tudi za prekoračenje meje ostanejo v veljavi dosedanje omejitve s potnimi listi.

Veliko tihotapstvo mesa iz Češke na Moravo. ČTK javlja iz Brna, da so tam aretirali 48 oseb radi prepovedanega dobavljanja mesa iz Češke na Moravo, kjer so ga prodajali brez nadzorstva oblasti in v verižni trgovini. Pri tem so ugotovili, da je prišlo v avgustu iz Češke v Moravsko Ostravo 160 vagonov živine in so tam živino zaklali brez prijave ter meso tudi brez kart razprodali. Samo v Moravski Ostravi so zaradi tega aretirali 14 oseb in zaplenili še 350 glav živine. Podobne slučaje so ugotovili tudi v Jihlavi, kjer je bilo tudi več oseb aretiranih.

Na kakšni podlagi so dobili delavci v celjski Cinkarni povišico?

Swobodna organizacija v Cinkarni je vodila akcijo za zboljšanje mezd oz. draginskih doklad. Kot podlaga za pogajanje je bila od obeh

strani sporazumno ugotovljen indeks cen najnujnejšim življenjskim potrebščinam, ki ga priobčujemo:

	avgust 1939		16. sept. 1940	
	cena	iznos	cena	iznos
13 kg pšenične moke Og	3.25	42.25	9.—	117.—
3 » pšeničnega zdroba	3.50	10.50	9.—	27.—
3 » ajdove moke	4.50	13.50	5.50	16.50
32 » krušne moke	2.85	91.20	5.—	160.—
4 » koruznega zdroba	2.25	9.—	5.75	23.—
6 » mesa za juho	8.—	48.—	14.—	84.—
3 » mesa za pečenko	14.—	42.—	19.—	57.—
7 » masti	19.—	133.—	24.—	168.—
2 » prekajenega mesa	18.—	36.—	22.—	44.—
40 » krompirja	1.25	50.—	1.75	75.—
8 » sladkorja kristal	14.—	112.—	13.50	108.—
2 » soli	2.75	5.50	1.50	3.—
2 » riža	6.50	13.—	13.—	26.—
2 » fižola belega	5.50	11.—	5.50	11.—
30 kom. jajc	0.90	27.—	1.25	37.50
6 » limon	1.—	6.—	1.25	7.50
45 lit. mleka	2.—	90.—	2.50	112.50
2 » olja bučnega	13.—	26.—	24.—	48.—
2 » kisa namiznega	4.—	8.—	4.—	8.—
1/2 kg kave pražene	70.—	35.—	104.—	52.—
1 » franka	19.—	19.—	21.—	21.—
2 » žitne kave	6.—	12.—	8.—	16.—
10 dkg čaja	150.—	15.—	300.—	30.—
1/2 kg testenin	6.50	3.25	10.—	5.—
2 » čebule	3.—	6.—	3.—	6.—
30 dkg kvasa	40.—	12.—	40.—	12.—
1 1/2 kg mila	12.—	18.—	17.—	25.50
2 1/2 » sode	2.—	5.—	2.50	6.25
1 kg »Persil« in »Radion«	24.—	24.—	25.—	25.—
10 škat. vžigalic	1.—	10.—	1.—	10.—
	933.20		1341.75	
	464.95		655.75	
skupaj	1398.15		1997.55	

50% za obleko, perilo itd. 599.35 ali 42.8 odstotkov.

Pri razpravi je organizacija dosegla 40 odstotno povišanje mezd do vključno 21. septembra t. l., dočim je draginja porasla do 16. septembra za 42.8 odstotkov. Kljub temu, da ni

bil dosežen stoođstotni uspeh, pa je vendarle treba čestitati celjskemu cinkarnškemu delavstvu. Z zvestobo do organizacije se dajo doseči uspehi.

RIMSKE TOPLICE

Sveža gomila blage matere. V bolnišnici v Ormožu je v nedeljo, dne 6. oktobra t. l. preminula po pamesečni mučni bolezni 60 letna ga, Matilda Prodner iz Ogeč, žena upokojenega železničarja Ivana Prodnerja. Mož jo je pripeljal v domačo vas, kjer je bila pokopana na domačem pokopališču v tork, dne 8. oktobra t. l. Poročena je bila 33 let ter se je naselila v Rimskih toplicah pred 8 leti, kamor je šel mož iz Hrastnika v pokoj. Po rodu je bila Korošica. Zapušča še dve omoženi hčerki Tilko in Micko. Domači se zahvaljujejo vsem za poslednji sprevod, darovane vence in šopke. Pokojni bodi ohranjen blag spomin, bridko prizadetim pa izrekamo naše iskreno sožalje!

ČRNA PRI PREVALJAH

Omalovaževanje protidraginskih odredb. — Nekateri trgovci se za protidraginske odredbe sploh ne zmenijo. Tako nekateri nimajo v trgovinah označenih cen za blago, ki ga prodajajo. Cene posameznim predmetom zvišujejo kar od ure do ure. Zgodilo se je, da je nekdo hotel kupiti olje, pa ga ni dobil, medtem ko se je drugemu olje dalo, toda za 2 din dražje, kot je predpisana cena. Ravno tako delajo z drugimi življenjskimi potrebščinami, zlasti pa s sladkorjem, ki ga tudi prodajajo nad predpisano ceno. Tako izrabljanje rudarskega delavstva in ostalega ljudstva je protizakonito in bi morale oblasti skrbeti za to, da bodo trgovci vpoštevali odredbe, ki so jih izdale oblasti glede cen življenjskim potrebščinam. (Vsak primer javite občini. Op. ur.).

LITIJA

Naš cestni red. Znano je, da so pri nas ceste izredno ozke, le nekaj so jih v zadnjih letih izboljšali in razširili. Ceste in pešpoti bi radi tega morale biti proste, da bi se lahko nemoteno vršil promet in da ne bi bili pešci ogroženi. Tega pa se ne držijo vsi hišni lastniki. Tako je n. pr. pri mostu, kjer je že itak malo prostora za pešce in kolesarje, nek hišni lastnik, ki je popravil hišo, skoro zaprl cesto oz. pešpot z opeko in malto. Hiša je sicer od zunaj in znotraj že lepo popravljena, gradbeni material pa še vedno niso odpeljali in očistili ceste. Čudimo se, da tega nedostatka še ni opazil gradbeni odbor, zato ga tem potom

prosimo, da ukrene vse potrebno in opozori prizadetega hišnega lastnika, da naj cesto in pešpot očisti. Kolesarji se upravičeno pritožujejo, ker se kvarijo kolesa, oziroma guma, prav tako pa tudi pešci, ki morajo paziti na čevlje. Usnje in guma pa je danes draga stvar, gume pa še vrhuteka primanjkuje.

TRBOVLJE

Trboveljski SK »Amater« je postal prvak slovenske lige v jesenskem tekmovanju; to je prvič, da nogometni prvaki ni v beli Ljubljani, ampak v sajastih Trbovljah.

SELNICA OB DRAVI

Izredno težko stanje malega človeka, delavca, dninarja in splavarjev je sprožilo misel, da bi se ustanovila na Fali gospodarska zadruga. Po ugodnih cenah bi nabavljali življenjske potrebšchine. Splavarji sporočajo: v dolnjih krajih je koruza 100 kg po 280 din, krompir 100 kg 80 din, moka je tudi precej cenejša. S skupnim delom bomo sami sebi pomagali v težki dobi. Delavci v Rušah pa itak dobe tovarniški konzum.

Selnici so radodarni. V teku zadnjih let so nabavili nove zvonove za 150.000 din, popravne podružnične cerkve St. Janža je stala 25.000 din, poprava zidu pokopališča 35.000 din (dobro bi bilo, ako grobnino pobira občina ter denar porabi za vzdrževanje pokopališča), hvaljevredno prosvetno ustanovo »Slomškov dom« je občina podprla s 24.000 din, letos smo popravili zvonik župne cerkve in izdali 50.000 din. Prihodnje leto se bo popravila zunanost cerkve in izvršilo glavno popravilo župnišča.

Iz Slovaške

409 političnih bogatinov na Slovaškem? Es-senska »National-Zeitung« javlja iz Bratislave o seji komisije za preiskavo premoženja političnih bogatinov, ki se je vršila pod predsedstvom bivšega vodje Hlinkovih gard, notranjega ministra Šajno Macha. Na seji so poročali da so na Slovaškem ugotovili 409 politikov, ki so iz političnega življenja obogateli. V 44 slučajih je komisija zaplenila premoženje v skupni vrednosti 36.5 milijona kron. — Kateremu režimu ali strankam pripadajo ti politični »bogatinji«, poročilo ne pove, zlasti ne, če so med temi 409 tudi kaki gardisti.

MALI OGLASI

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnik cenah. Hitra izdelava.

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom t. l. t. l.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru
Sodna ulica štev. 20

Izvršuje vsa v grafično stroko spadajoča dela najceneje in najhitreje.

Povišanje draginskih doklad zahtevajo aktivni in upokojeni javni nameštenci

Posebna deputacija javnih nameščen- cev in upokojenecv se je zglasila te dni pri banu dravske banovine in mu izročila spomenico, v kateri zahtevajo povišanje draginskih doklad. Povišanje draginskih doklad v septembru znaša 3 do 12 odstotkov. Cene življenjskim potrebščinam pa so se dvignile od leta 1935. do septembra 1940 za 90 odstotkov.

Javni nameštenci zahtevajo: Maksimiranje cen, povišanje draginskih doklad, tudi za žene in otroke ter brezobrestna posojila za plačanje dolgov. V spomenici navajajo javni nameštenci, da je država v stanju povišati draginske doklade, ker znaša višek državnega proračuna do sedaj 792 milijonov dinarjev.

Razsodba v mezdnem sporu stavbincev

Dne 11. oktobra se je sestal poseben razsodišni odbor, ki je rešil mezdni spor v gradbeni stroki za Slovenijo tako-le:

V prvi draginski razred se poleg dosedanjih krajev uvrste še kraji: Javornik, Celje, Bled, Trbovlje in kraji, ki štejejo nad 5000 prebivalcev.

V drugi draginski razred se uvrste še: Novo mesto, Sevnica, Kočevje, Rogaška Slatina, Litija, Tezno, Studenci, Pobrežje, Košaki, Vrhnik, Rajhenburg, Ptuj ter vsa stavbna dela industrije v celjskem, dravogradskem, kamniškem, konjiškem, laškem, litjskem (levi breg Save), ljubljanskem, mariborskem (levi in desni breg), radovljiskem, slovenjgrijskem, škofjeloškom (spodnji del) srezu ter v krajih: Brežice, Krško, Litija.

Dosedanji IV. in V. draginski razred se ukinita ter spadajo vsi drugi okraji in kraji v III.

razred. V III. razred spadajo tudi vsa gradbena dela (izvzemši industrije) v vseh krajih, ki ne spadajo v I. in II. razred.

Nove mezde, ki stopijo v veljavo z 11. oktobrom 1940, znašajo: Za pomožne delavce nad 18 let v I. razr. 5.75, v II. 5.25, v III. 5 din. Kvalificirani delavci do 12 mesecev prakse prejmejo po razredih I.—III. od 6.50, 6 in 5.50 din. Po 12 mesecih prakse v razr. I.—III. 7.50, 7 in 6.25 din. — Za delavce mlajše od 18 let, pa veljajo sledeče mezde: V I. razredu din 4.25, v II. din 4 in v III. din 3.75.

Novo določene mezde veljajo tudi za vsa banovinska in državna javna dela. — Povišanje mezd ni doseglo nadej stavbincev in razen tega veljajo poviški šele od 11. oktobra za nazaj. Kakršna organizacija in disciplina, tak je uspeh.

Sovjetski veleposlanik v Londonu Majski je

te dni v spremstvu admirala Evansa s svojo ženo posetil zaklonišča v vzhodnem Londonu. V nekem zaklonišču je občinstvo poslanika spoznalo in mu priredilo ovacije. Majski se je v kratkem nagovoru zahvalil za lep sprejem in dejal, da so ovacije gotovo namenjene njegovi državi.

Ker je prijazen občeval z ujetniki je bil obsojen neki prebivalec nemškega mesta Marburg a. L. na tri mesece in 14 dni ječe. Tako poroča »Frankfurter Zeitung«.

Šolstvo v bivši Avstriji. Pod zgornjim na-

slovom piše ljubljanska »Revija katoliške akcije« med drugim: Nova šolska uredba zahteva od učitelstva, da mora ves svoj vpliv zastaviti v to, da odvrne mladino od sodelovanja pri kakršnih koli verskih prireditvah. Prepovedana je skupna šolska maša, skupno obhajilo, šolska spoved itd. Šole se ne smejo udeležiti cerkvenih procesij. Tudi izven šolskega časa je učitelstvu prepovedano voditi otroke v cerkev ali jih nadzorovati pri službi božji. Uredba dalje dosledno zahteva: Učiteljem in duhovnikom ni dovoljeno učencev izpraševati, če so bili pri maši ali če so prejeli zakramente.

Delavski pravni svetovalec

Kupčija na poskušnjo (Guštanj)

Vprašanje: Imel sem na prodaj radio-aparat. S kupcem sem se dogovoril, da ga kupi za din 2000.—, vendar pa ga vzame na poskušnjo, da bo ugotovil, če aparat dobro igra. Čez 6 tednov mi ga je prinesel nazaj z nekaj pokvarjenimi deli in izjavil, da je aparat za nič in da ga vsled tega ne bo kupil. Kaj naj napravim?

Odgovor: V Vašem primeru gre za kupčijo na poskušnjo, pri katerem nastane kupna pogodba šele tedaj, ako kupec tekom določenega časa kupčijo odobri. Ako pa je prodana stvar radi pregledovanja ali poskušnje kupcev že izročena, velja kupčevu molčanje do poteka roka za poskušnjo kot odobrenje. Ako sta torej dogovorila čas poskušnje in je ta čas pretekel, ne da bi kupec izjavil, da aparata ne kupi in je aparat ob dogovoru tudi vzel s seboj, je postal s pretekom roka za poskušnjo lastnik aparata. Ako pa čas za poskušnjo ni bil določen z dogovorom, se računa po zakonu rok poskušnje pri nepremičninah 1 leto in pri premičninah, kar je tudi radio-aparat, 3 dni. — Če tekom 3 dni v navedenem primeru kupec ni ugovarjal, je dolžan plačati kupnino, ker je postal lastnik aparata. — Ako ste vrtni aparat sprejeli in zahtevali tedaj le odškodnino vsled okvare aparata, se ne morete sklicevati več na to, da je aparat že kupčev, temveč imate pravico zahtevati le povračilo vse napravljene škode.

Dvig deleža (Zalec)

Vprašanje: Ob priliki stavke sem podpiral tudi nečlane Konzumnega društva, tako da sem se radi tega v konzumu zadalžil. Bratovska skladnica mi je sedaj sporočila, da je moj

»delež« pri njej dvignilo »Konzumno društvo«. Ali je to pravilno?

Odgovor: »Konzumno društvo« ni bilo upravičeno dvigniti vsega »deleža« pri Bratovski skladnici, ker so rente, podpore in druge pravice iz zavarovanja pri Bratovski skladnici ne-rubljive in tudi sicer neprenosne. Zato morete zahtevati vrnitev Vašega »deleža« Ni nam pa prav jasno, kakšen »delež« pravzaprav mislite.

Brezposelna podpora (Litija)

Vprašanje: Sem slovenske narodnosti, toda tuja državljanka po svojem možu. Ker je tovarna skrčila obrat, sem pri Borzi dela prosila za brezposelno podporo, toda je nisem prejela, češ, da sem tuja državljanka. Ostalim delavcem izplačuje Borza dela brezposelno podporo. Meseca avgusta sem vložila prošnjo za državljanstvo. Ali mi brezposelna podpora ne pripada, ker še nisem dosegla jugoslovanskega državljanstva?

Odgovor: Po naredbi o preskrbovanju nezaposlenih delavcev z dne 15. 12. 1935 je določeno, da so tudi tuji državljani, ki so jugoslovanske narodnosti, glede pravice do brezposelne podpore izenačeni z jugoslovanskimi državljani. Ker ste torej slovenske narodnosti, ste kljub tujemu državljanstvu upravičeni do brezposelne podpore, če imate v zadnjem letu vsaj 200 prispevnih dni pri delavskem zavarovanju ali v zadnjih dveh letih vsaj 300 prispevnih dni. Le oni, ki so tuji državljani in tuje narodnosti, uživajo brezposelno podporo le v primeru, če jo uživajo tudi naši državljani v dotični državi. Borza dela Vam torej neupravičeno odklanja brezposelno podporo, če izpolnjujete ostale pogoje.

DOVOLJ BLAGA

z lepimi vzorci
se dobi poceni v

Trpinovem bazarju
Maribor, Vetrinjska ulica 15

ŠE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Rokavice, nogavice, pletenine, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, preja za strojna ročna dela. Kombineže, modrčke, srajce svilen in flor nogavice itd. Obleke, platno, odeje, predpasnike, rute. Blago, perilo za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebšline, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26
(Poleg tržnice — Vodnikov trg).

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324